

4. Brent Douglas Dyck. *Hitler's Lebensborn Children: Kidnappings in German-Occupied Poland*. WWII History. Volume 12, No. 7. December 2013. URL: Warfarehistory network. <https://warfarehistorynetwork.com/article/hitlers-lebensborn-children-kidnappings-in-german-occupied-poland/>

Ястремська Наталя Миколаївна
доцент кафедри державно-правових дисциплін
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ
кандидат економічних наук, доцент

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

Аналізуючи ситуацію, що склалася у світі – необхідно наголосити на зростаючій ролі міжнародного права, а особливо його найголовнішого напрямку - захисту прав людини. Хоча більша частина нормативно-правових документів, інституцій та процедур щодо захисту прав людини були прийняті в минулому столітті і проблема стала вивченням міжнародного співтовариства, сьогодні більш детальної конкретизації, уточнення, удосконалення потребують міжнародні норми, положення, принципи, що стосуються регулювання соціальних прав і свобод людини, дотримання взятих на себе зобов'язань на державному, регіональному та міжнародному рівнях, в тому числі зі сторони впливу міжнародних контролюючих органів. Комплексний підхід до питання - говорить про забезпечення прав людини на міжнародній арені.

Проголошенні стандарти з прав людини передували появі великої кількості взаємопов'язаних та доповнюючих універсальних та регіональних договорів, що їх гарантують та передбачають відповідні зобов'язання держав та в окремих випадках недержавних суб'єктів в цій сфері. Більшість нормативних документів з прав людини містять посилення на Загальну декларацію прав людини, прийняту Генеральною Асамблеєю Організації об'єднаних націй 10 грудня 1948 року, що є прикладом стандарту. Декларація має рекомендаційний статус, але на її базі були прийняті ряд документів, що є обов'язковими для держав-членів ООН: Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1976р.) і Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1976р.), Факультативний протокол до МПГПП (1976р.). З часом, в ході практичної діяльності, окремі положення Декларації отримали статус норм звичаєвого права [1]. Це поклало початок нормотворчого процесу серед міжнародного співтовариства на світовому рівні. Міжнародні нормативно-правові акти про права людини містять в собі певні міжнародні гарантії прав особистості, тобто вони виступають системою універсальних міжнародних способів захисту прав і свобод людини правового характеру, які закріплені у міжнародних договорах (деклараціях, конвенціях, пактах, договорах тощо).

«Сучасний етап міжнародного право включає систему законодавчих актів у сфері прав людини, серед яких можна відзначити:

- Міжнародний білль про права людини (1948р.), що містить перелік невід'ємних прав;
- Конвенція про незастосування строку давності до воєнних злочинів проти людства від 26 жовтня 1968 р. (угоди, спрямовані на запобігання та покарання злочинів, що призводять до масових порушень прав людини);
- Конвенція про права дитини 1989 р. (конвенції, націлені на захист груп населення, які потребують особливого піклування з боку держави);
- Конвенції, спрямовані на захист індивіда від зловживань з боку органів держави та посадових осіб
- Женевські конвенції 1949 р. (про захист жертв війни);
- Міждержавні конференції з прав людини, що приймають заключні документи, обов'язкові для виконання державами-учасницями (Заключний документ Всесвітньої конференції з прав людини. — Відень, 1993 р.)» [2].

До загальновизнаних принципів, що покладенні в основу міжнародних стандартів з прав людини, можна віднести: повагу суверенітету держави; неприпустимість втручання у внутрішні справи держави; самоврядування народів та націй; рівноправність всіх людей та заборона дискримінації; дотримання прав людини, навіть, за умови збройних конфліктів і відповідальність за злочинні порушення прав людини; рівність прав і можливостей чоловіків та жінок. Значимість даних принципів полягає у тому, що вони є фундаментом розроблення прав людини та їх закріплення в законодавстві конкретної держави, а також є критерієм законності діяльності держави у сфері прав людини [3].

Після приєднання до пактів, державам необхідно в обов'язковому порядку привести своє національне законодавство у відповідність до вимог, що зазначенні у підписаних міжнародних договорах. Отже, міжнародно-правові акти мають верховенство над внутрішнім законодавством. Таким чином, громадянин, політичні чи громадянські права якого порушені, і який вичерпав можливості захисту, надані національним законодавством, має можливість звернутися за захистом безпосередньо до Комітету з прав людини при ООН.

Універсальність міжнародно-правових документів полягає в тому, що вони включають комплекс основних прав та свобод, які в поєднанні з конституційними правами повинні забезпечити нормальну життєдіяльність людини. Якщо в конституції певної держави не було закріплено право людини з боку держави, тоді за основу беруться міжнародні акти, що визначається пріоритетністю міжнародного права над внутрішньодержавним у сфері прав людини є загальновизнаним принципом міжнародного співтовариства [3].

Стандарти та принципи, проголошені у Загальній декларації прав людини, є початковими як для міжнародного права, так і для побудови національних систем прав людини та знайшли своє відображення в регіональних правових системах та законодавстві держав. Для регіонального рівня притаманний високий рівень ефективності системи захисту прав людини та наявність діючих

механізмів, що реально впливають на заохочення та захист прав людини у відповідних регіонах світу [2].

Держави, які взяли на себе обов'язки виконувати міжнародні конвенції, в тому числі й з прав людини, повинні керуватися принципами і нормами цих угод у своєму внутрішньому законодавстві, тобто приведення законодавства у відповідність до своїх міжнародних зобов'язань. Норми, що містяться в міжнародних договорах, обов'язкові для законотворчості розвинутих держав, тобто є міжнародними стандартами [2]. Отже, кожна держава повинна не лише привести своє законодавство у відповідність зі взятими на себе міжнародними зобов'язаннями, а й здійснювати певні дії та створювати реальні умови для гарантування і здійснення прав [3].

Відповідно до міжнародних договорів користування правами людини не повинно обмежуватися. Однак, за необхідності, та встановлення чіткого обґрунтування, конкретні межі запровадження обмежень прав і цілі можливих відступів від тих прав, котрі захищені міжнародними угодами (визнання й повага прав і свобод інших осіб, оскільки особу та її права неможливо розглядати ізольовано від інших, і кожна людина має усвідомлювати, що права інших людей заслуговують такого самого захисту, як і її власні; задоволення справедливих вимог моралі, оскільки людина живе у суспільстві і має рахуватися з загально визнаними нормами моралі; забезпечення громадського порядку, що має на увазі дотримання сукупності правил, що забезпечують безпеку суспільства, безпеку життя, здоров'я, власності громадян; забезпечення загального добробуту, що передбачає створення умов, які забезпечують економічний і соціальний добробут суспільства). З однієї сторони, це дозволяє державі, посилаючись на дію відповідних міжнародно-правових норм, запроваджувати вимушені обмеження на користування певними правами, а з іншої - захищати громадян від свавільних дій держави щодо обмеження їх прав [2].

Аналізуючи міжнародно-правові аспекти прав людини необхідно наголосити, що на практиці здійснення прав людини, закріплення юридичними засобами рівних і загальних можливостей для усіх суб'єктів не завжди є гарантією реалізації відповідного права людини за однакових формально рівних можливостей:

- існують проблеми з реалізацією принципу та відсутність належних механізмів при правозастосуванні;
- заходи повинні бути спрямовані не просто на забезпечення формально рівних юридичних можливостей для реалізації прав і свобод людини, а й на створення фактично рівних умов;
- потребують активізації ad hoc трибунали, які б притягали до відповідальності винних у військових злочинах, геноциді, злочинах проти людства (зокрема і росію, за злочинну агресію проти України) [2];
- більшість статей зазначених міжнародних документів мають загальний характер, тобто потребують конкретизації норми з прав людини, які особливо активно здійснюється в рамках Організації з безпеки і співробітництва у Європі;

- окрім приведення свого законодавства у відповідність зі взятими на себе міжнародними зобов'язаннями, кожна держава повинна створювати реальні умови та здійснювати конкретні заходи для гарантування і здійснення прав [3], тобто мати реальні механізми усунення будь-яких порушень.

Узагальнюючи вищезазначене можна зробити висновки, що прийнятті ще в середині 20 ст. міжнародно-правові стандарти з прав людини, в тому числі і Загальна декларація з прав людини сьогодні є одним із основних джерел міжнародного права, служить моделлю, що широко використовується багатьма країнами для розробки окремих положень конституцій, різних законів і документів, що стосуються прав людини. Загальна декларація прав людини лежить в основі всього міжнародного законодавства про права людини [2].

Таким чином, міжнародно-правові договори і стандарти у сфері прав людини - це сукупність принципів і норм, що забезпечують права та свободи людини в різноманітних сферах життєдіяльності, а також включають обов'язки та контроль держави взятих на себе зобов'язань у сфері прав людини, усунення дискримінації як у мирний час, так і під час збройних конфліктів; відповідальність за злочинне порушення прав людини; розширення сфери прав людини; дотримання загальних принципів природного права тощо.

Саме цілеспрямована діяльність держав щодо виконання зобов'язань направлених на: впорядкування чинного законодавства, усунення протиріччя з нормами міжнародного права, відміну застарілих норм, ліквідацію прогалів, забезпечить реальність та ефективність міжнародних стандартів у сфері прав людини.

Список використаних джерел:

1. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини. Навчальний посібник для студентів юридичних вищих навчальних закладів. Київ: ФОП Голембовська О.О. 168 с.
2. Железнов О.Є. Права людини: міжнародно-правовий аспект. Міжкафедральний круглий стіл до Дня Соборності України. Харків. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/20_01_2017/pdf/11.pdf
3. Компас. Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/legal-protection-of-human-rights>

